

Fejlesztő neve:

PESTI MIKLÓSNÉ dr.

Tanóra / modul címe:

KOMPLEX BIOLÓGIAI TERPGYAKORLAT

1. Az óra tartalma – A tanulási téma bemutatása; A téma és a módszer összekapcsolásának indoklása:

Urbanizálódó és globális ökológiai problémákkal terhelt világunkban kiemelt jelentőséget kap a környezeti nevelés mind az általános, mind pedig a középiskolákban.

A természettudományos kompetenciák fejlesztésére - a tanórákon folyó oktató-nevelő munka mellett - jó lehetőség adódik a biológiai terepgyakorlatokon.

A természettől való elidegenedés problémájának kezelésére a terepen végzett közvetlen megfigyelés, tapasztalatszerzés, aktív ismeretszerzés lehet az egyik megoldási mód.

A természettudományos ismeretek megtanítása mellett fontos a felelősségteljes természetszemlélet és a környezettudatos magatartás kialakítása a tanulóknál.

A terepgyakorlatok komplex jellege megkívánja, hogy diákjaink megismerjék az adott természetvédelmi terület, tájvédelmi körzet természeti értékeit, valamint a terület történelmi és kultúrtörténeti értékeit is. A Villányi hegységet azért választottuk a terepgyakorlat helyszínéül, mert közel lévén Pécshez gyorsan elérhető és rendkívül gazdag az említett értékeket tekintve.

2. Fejleszhető kompetenciák:

<u>Személyes kompetenciák</u>	<u>Szociális kompetenciák</u>	<u>Kognitív kompetenciák</u>
<u>Éntudatoság:</u> – Önbizalom fejlesztése	<u>Empátia:</u> – Közéleti tudatosság	Megismerési és felfedezési vágy
<u>Önszabályozás:</u> – Megbízhatóság – Alkalmazkodás	<u>Társas készségek:</u> – Csapat szellem – Versengés	Problémamegoldó gondolkodás
<u>Motiváció:</u> – Mozgásszükséglet – Állóképesség – Teljesítmény	– Együttműködés – Csoportképzési hajlam	Szimbólumhasználat: - rajzkészség

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

3. Korcsoport / évfolyam:

10., 11. és 12. évfolyam érdeklődő tanulói

4 Előfeltételek / előfeltétel tudás:

A növények alapvető morfológiai jegyeinek, a növényhatározás alapjainak ismerete.

A növényhatározó használata.

Ökológiai alapismeretek /nemzeti park, természetvédelmi terület, tájvédelmi körzet, reliktum növény, védett növény, stb./

Alapvető talajtípusok ismerete.

Történelmi egyházak ismerete.

5. Eszközigény:

Feladatlap páronként, útvonal ismertető térképpel tanulónként.

Növényhatározó, Állatismeret páronként.

Videokamera, fényképezőgép /minél több tanulót kérni saját fényképezőgép használatára/
Jó, ha van: távcső.

Páronként: 1 db kézi nagyító, 10% sósav, 2 db Petri csésze, BaSO₄, desztillált víz, univerzál
indikátor színskálával, kémcső, gumidugó, cseppentő, spatula, 4 db A/4 lap

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

6. Megjegyzések a feladatokhoz:

Az előzetes szervezési feladatok csaknem nagyobb munkát igényelnek, mint akár maga a jól előkészített gyakorlat.

Legfontosabb előkészületek:

- a) A résztvevő tanulók összeírása. Bármilyen szívesen jönnek tanulóink az ilyen jellegű túrára, ez egyre nagyobb problémát jelent, mivel hét végén – a szombati napi szabad idejüket igénybe véve – tudjuk kivitelezni a terepgyakorlatot.
- b) A költségek befizetése egyre több tanulónak jelent gondot, így fontos, hogy valamilyen pályázati forrásból szerezzünk pénzt /buszköltség, természetvédelmi ór díja, szoborpark belépő, stb..../.
- c) A programok egyeztetése nagy odafigyelést igényel. A természetvédelmi őrrrel, református pappal, Vilyan pincészet tulajdonosával történő előzetes megbeszélés során nemcsak a látogatás időpontjában szükséges megállapodni, hanem abban is, hogy milyen előismerettel rendelkeznek a tanulók, és miről, milyen időtartamban kérünk tájékoztató előadást. Ajánlatos telefonszámot kérni a részprogramok vezetőitől.
- d) Engedély beszerzése a DDNP-től a Szársomlyóra való belépéshez.
- e) A busz rendelésénél figyelniünk kell arra, hogy a különböző cégek járműparkjából lehetőleg a legolcsóbb, de azért jó minőségű járművet tudjunk kiválasztani. Az is lényeges, hogy időben történjen a megrendelés.
- f) A tanulókkal történő előzetes megbeszélés, a feladatok, kiselőadások elosztása a gyakorlat fontos momentuma.
- g) A szülőktől az írásbeli engedély begyűjtéséről nem szabad megfeledkezni.
- h) Az úgynevezett „esőterv”- az esetleges programváltozás- átgondolása a gyakorlat vezetőinek a feladata.
- i) A résztvevők névsorának összeállítása, legalább 5 példányban való kinyomtatása.

7. Lehetséges megoldások

R

I. „Kedvesináló összejövétel” programja:

1. Kerestem egy rövid összeállítást az interneten a Szársomlyóról, ami a terepgyakorlat egyik színhelye. Nézzük meg közösen ezt a kis filmrészletet! (1. sz. melléklet – videó részlet)
2. Készítettem előzetesen egy tervet is a terepgyakorlatra. Ülünk a térkép köré, és nézzétek meg, mit ajánlok! (2. sz. melléklet)
3. Javaslom, hogy most válasszatok magatoknak párt, és kettesével nézzétek utána az interneten vagy a könyvtárban a terület nevezetességeinek! A következő összejövetelem kérem, mondjátok el, hogy mivel szeretnétek kiegészíteni a programot!

II. Előzetes megbeszélés, a feladatok elosztása:

4. Számoljatok be arról, mit szeretnétek még bevenni a programba (csendtérvkép, bordal

megtanulása)! Írjuk ezeket fel A/4 lapra!

 5. A választható feladatokat felírtam én is A/4 lapokra. (3. sz. melléklet).
Nézzétek át és beszéljétek meg, hogy melyik feladatot szeretnétek vállalni (feladatok elosztása)! Én a DDNP-ről készítek egy rövid ismertetőt, a végleges programot összeállítom és a térképmásolatokat hozom nektek.

 6. Kérjétek írásbeli engedélyt a szüleitektől és mutassátok be azt előzetesen nekem!

J

 7. Szeretettel köszöntök mindenkit a gyakorlaton! Szeretném a névsor felolvasásával ellenőrizni a jelenléteket. Segítsetek a terepgyakorlathoz szükséges eszközöket a buszba vinni, majd foglaljátok el ott helyeiteket (névsor leadása a buszsofőrnöknek)!

 8. Mindenkitől terepgyakorlati naplót szeretnék kérni, ezért a gyakorlat során jegyzeteljétek önállóan, ami alapján mindenki elkészítheti majd a beadandó naplóját!

 9. Mindenkinek adok programtervet térképpel és a Szársomlyóról készült geológiai metszet rajzát sillabusszal. Nézzétek át útközben ezeket. (4. illetve 5. sz. melléklet)!

 10. Utazás közben hallgassatok meg egy rövid összefoglalót a DDNP-ről (6. sz. melléklet)!

 11. Az első állomásunk - az eső miatt a programtól eltérően – Máriagyűdön a katolikus templom. Kérem, hallgassátok meg diaktársatok ismertetőjét a kegytemplomról (7. sz. melléklet)!

 12. Tekintsük meg belülről a templomot! Figyeljétek meg a katolikus templomok fő jellegzetességeit, mert összehasonlítást szeretnék kérni a református templommal!

 13. Következő állomásunk Nagyharsány református temploma. Figyeljétek meg a katolikus templomtól való eltéréseket! Mely jegyekben különbözik a két templom (kereszt, csillag vagy kakas, festés, szobrok, stb...)? Egy tanuló készült a református egyház szervezeti felépítéséről szóló kiselőadással. Hallgassátok meg és ha kérdésetek van, kérdezhetek is tőle (8. sz. melléklet)!

 14. Üdvözlöm a Szársomlyón a nemzeti park munkatársát! Hallgassátok meg a hegyről szóló előadását, melyben e természetvédelmi terület geológiai viszonyairól, élővilágáról, bányászatáról és régészetéről hallatok!

 15. Mielőtt a hegyre megyünk, minden pár ossza el a szükséges eszközöket egymás között (növényhatározó, állatismeret, feladatlap, A/4 lap, talajvizsgáló anyagok, kézi nagyító, fényképezőgép, távcső)!Menjünk fel a Szársomlyóra!

 16. Feladat: Növényhatározás :

Válasszatok ki - de ne tépjétek le – páronként egy-egy növényt! A tanult módon írjátok le a határozás menetét! Segítsétek egymást! A határozás befejeztével minden pár mutassa meg a többieknek a határozott növényt! A növény nevét a többieknek kell kitalálni!Ha nem tudja

senki, csak akkor mondhatjátok meg a határozás eredményét (9. sz. melléklet: egy példa a növényhatározásra)!

- Anyag: Növényhatározó, kézi nagyító.
- Megfigyelés/magyarázat

 17. Feladat: Morfológiai játék:

A pár tagjai álljanak háttal egymásnak! Egyik tanuló fogjon kezébe egy neki tetsző növényi részt (levél, termés, virág, stb.) és jellemezze azt! A másik ember nem láthatja a jellemzett részt, de egy A/4-es lapra a társa által mondott morfológiai jegyek alapján rajzolja le a növényi részt! Ügyes összmunka alapján a rajzoló meg is nevezheti, hogy a társa mit tartott a kezében.

- Anyag: növényhatározó, A/4-es lap, ceruza
- Megfigyelés/magyarázat

 18. Feladat: Talajvizsgálat:

Olvassátok el a feladatlap bevezetőjét! Osszátok fel egymás között a 4 feladatot! A vizsgálatok elvégzése után közösen értékeljétek az eredményeket és beszéljétek meg a feladatlap kitöltését (10. sz. melléklet)!

- Anyag: kézi nagyító, papírlap, spatula, desztillált víz, 10%-os sósav, Petricsésze, BaSO₄, univerzál indikátor oldat színskálával, kémcső, gumidugó
- Megfigyelés/magyarázat:

 19. A hegy déli lejtőjén letekintve látható az úgynevezett karr-mező, melyről a nemzeti park őrre már beszélt. Amíg pihenünk kicsit, hallgassatok meg egy legendát a társaitoktól a karr-mezőről, hogy miért is nevezik ördögszántásnak ezt a területet (11.sz melléklet:a karr-mező/ ördögszántás/ legendája)!

 20. Alkossatok két csoportot! Megbeszélés után az egyik csoport írja össze azokat a viselkedésformákat, amelyeket illik megtartani, a másik pedig, amit nem szabad elkövetni a természetben! Számoljatok be a leírtakról egymásnak!
(Fontos megállapítás, hogy fölösleges zajjal ne zavarjuk az élőlényeket! A csendben tudjuk igazán megfigyelni a természet hangjait)

 21. Feladat: Csendtérkép készítése:

Egymástól megfelelő távolságra keressen mindenki magának helyet! 5 percig teljes csendben figyelve rajzoljátok le a lapra önként választott jellel, hogy honnan és mit hallatok! Rakjuk ki a füre az elkészített csendtérképeket! Magyarazzátok el társaitoknak a jeleket! (12. sz. melléklet: példa egy csendtérképre).

- Anyag: A/4-es lap, ceruza
- Megfigyelés/magyarázat:

 22. Fentről tekintsük meg a szoborparkot, és hallgassatok meg a művésztelep munkájáról egy rövid ismertetőt diáktársaitoktól (13. sz. melléklet)!

Leereszkedve a hegyről járjátok körbe az alkotásokat! Kérem, hogy a végén mindenki álljon

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

egy szobor mellé, ami neki a legjobban tetszik!

 23. A következő állomásunk: Villánykövesd

A buszból kitekintve hallgassatok meg egy rövid összeállítást a híres pincesorról, majd tegyünk egy rövid sétát az épületek mellett. (14. sz. melléklet!)

/ Ebéd /

 24. A környék egyik híres pincészete a kisharsányi Vylyan pincészet. Miközben haladunk Kisharsány felé, a buszban társatok egy általa választott dal kottáját osztja ki, és ezt szeretné megtanítani nektek! (15. sz. melléklet)

 25. Kisharsány: Vylyan pincészet

- A pincészet megtekintése közben a borkészítés fő lépéseiről beszél a pincészet dolgozója.
- A borkóstolót most mustkóstolással helyettesítjük, de közben a pincészet munkatársa a borkóstolás szabályait is ismerteti veletek.

R

 26. Útközben hazafelé, aki szeretné a tanult dalt elénekelni újra, jöjjön a busz végébe a közös énekléshez!

 27. Készítsetek otthon terepgyakorlati naplót a jegyzeteitek alapján, rajzokkal, saját véleménnyel, megjegyzéssel kiegészítve! Lehet rövid élménybeszámolót is írni arról, ami nektek a legemlékezetesebb rész volt (16. sz. melléklet)!

 28. Egyik délután közösen nézzük meg a terepgyakorlaton készült képeket és videókat!

---

8. Szemléltetés:

Lásd: Növényhatározó, Állatismeret, útvonal ismertető térképpel

---

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E EGYETEM

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Máriagyűdi kegytemplom

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E EGYETEM

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Nagyharsányi református templom

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E EGYETEM

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Villánykövesd

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
EGYETEM

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Nagyharsány: szoborpark

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K APOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

A karrmező növényei

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Esőben a Szársomlyón

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E EGYETEM

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

A karr-mező

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K APOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

A kompetencia-alapú pedagógusképzés regionális szervezeti, tartalmi és módszertani fejlesztése
a Pécsi Tudományegyetem és a Kaposvári Egyetem részvételével

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Talajvizsgálat

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K APOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
EGYETEM

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Morfológiai játék párban

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

KAPOSVÁRI
EGYETEM

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

A kompetencia-alapú pedagógusképzés regionális szervezeti, tartalmi és módszertani fejlesztése
a Pécsi Tudományegyetem és a Kaposvári Egyetem részvételével

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Növényhatározás

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E EGYETEM

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

A Vylyan pincében

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E EGYETEM

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

A borút táblája

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

9. Fejlesztő értékelés:

1. Mely természetvédelmi egység a Szársomlyó?
a) Nemzeti Park b) Természetvédelmi Terület c) Tájvédelmi Körzet
2. Az általunk meghatározott növény neve..... volt.
3. A talajvizsgálat elvégzése során mi okozott nehézséget?
a) semmi b) .....rész c) az egész feladat nehéz volt
4. Nehéz volt-e feljutni neked a hegyre?
a) igen b) nem
5. Hogyan éreztél magad a gyakorlat során?
a) jól b) rosszul
6. Eljönne-e barátaiddal újra a Szársomlyóra?
a) igen b) nem c) talán

10. Felhasználható irodalom:

1. ANTUS Gy. (szerk) (2007): Mit? Kinek? Hogyan? – Vezetőtanítók-tanárok IV. Országos Módszertani Konferenciája, Páskum Nyomda, Szekszárd
2. BÁRDOSSY I. - DUDÁS M. - PETHŐNÉ NAGY Cs. - PRISKINNÉ RIZNER E. (2002): A kritikai gondolkodás fejlesztése, Pécsi Tudományegyetem, Pécs
3. LÉNÁRD G (1992): Biológiai laboratóriumi vizsgálatok, Tankönyvkiadó, Budapest
4. PETHŐNÉ NAGY Cs. (2007): Módszertani kézikönyv, Korona Kiadó, Budapest
5. SZERÉNYI G. (1992): Biológiai terepgyakorlatok, Tankönyvkiadó, Budapest
6. SIMON T.- SEREGÉLYES T. (2002): Növényismeret, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
7. VARGA Z. (2003): Állatismeret, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
8. BÁRDOSSY I. – DUDÁS M. – PETHŐNÉ NAGY Cs. – PRISKINNÉ RIZNER E. (2003): Kooperatív pedagógiai stratégiák az iskolában IV., Pécsi Tudományegyetem, Pécs
9. KOSZTOLÁNYI D. (1994): Zsivajgó természet, Magvető Könyvkiadó, Budapest
10. Duna-Dráva Nemzeti Park, ismertető, szerkesztette: Dr. Lehmann A. – Dobosi T. – Lájér K. – Tóth Cs. – Vágnar G. (1996)
11. Villánykövesdi pincesor. Internet: <http://villanykovesd.egykor.hu/647> (letöltve: 2011. január 25.)
12. Ördögszántotta-hegy. Internet: <http://www.youtube.com/watch?v=plPJ5JnvpAk> (letöltve: 2011. január 25.)

